Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 24ης Φεβρουαρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης – Οδηγία 79/7/ΕΟΚ – Άρθρο 4, παράγραφος 1 – Απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου – Οικιακοί βοηθοί – Προστασία από την ανεργία – Αποκλεισμός – Ιδιαίτερο μειονέκτημα για τις γυναίκες εργαζόμενες – Θεμιτοί σκοποί κοινωνικής πολιτικής – Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση C-389/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο αριθ. 2 του Vigo, Ισπανία) με απόφαση της 29ης Ιουλίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Αυγούστου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

CJ

κατά

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο του δεύτερου τμήματος, προεδρεύουσα του τρίτου τμήματος, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (εισηγήτρια) και N. Wahl, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Ιουνίου 2021,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η CJ, εκπροσωπούμενη από τον J. de Cominges Cáceres, abogado,

– το Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), εκπροσωπούμενο από την M. S. Amaya Pilares και τον E. Ablanedo Reyes, letrados,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. J. Ruiz Sánchez και τον S. Jiménez García,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις I. Galindo Martín και A. Szmytkowska,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160), καθώς και του άρθρου 5, στοιχείο β′, και του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχεία ε′ και ια′, της οδηγίας 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (ΕΕ 2006, L 204, σ. 23).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της CJ και του Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (Γενικού Ταμείου Κοινωνικής Ασφάλισης, Ισπανία, στο εξής: TGSS) σχετικά με αίτηση της CJ να καταβάλει εισφορές για την προστασία από τον κίνδυνο ανεργίας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 79/7

3 Κατά τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 79/7:

«[εκτιμώντας] ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως πρέπει να εφαρμοσθεί καταρχήν στα νομικά συστήματα που εξασφαλίζουν προστασία από τους κινδύνους ασθενείας, αναπηρίας, γήρατος, εργατικού ατυχήματος, επαγγελματικής ασθενείας και ανεργίας, καθώς και στις διατάξεις που αφορούν την κοινωνική πρόνοια κατά το μέτρο που προορίζονται να συμπληρώσουν ή να υποκαταστήσουν τα προαναφερθέντα συστήματα».

4 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται:

α) στα νομικά συστήματα που εξασφαλίζουν προστασία κατά των ακολούθων κινδύνων:

– ασθενείας,

– αναπηρίας,

– γήρατος,

– εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθενείας,

– ανεργίας·

[…]».

5 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την απουσία κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση και ιδιαίτερα όσον αφορά:

– το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων και τους όρους πρόσβασης στα συστήματα αυτά,

[…]».

Η οδηγία 2006/54

6 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2006/54, το οποίο επιγράφεται «Σκοπός», έχει ως εξής:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης.

Για το σκοπό αυτό, η παρούσα οδηγία περιέχει διατάξεις για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ως προς:

[…]

γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

[…]»

7 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

β) “έμμεση διάκριση”: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση πρόσωπα ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία·

[…]

στ) “επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης”: συστήματα που δεν διέπονται από την οδηγία [79/7] και που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους, στα πλαίσια επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που προορίζονται να συμπληρώσουν ή να υποκαταστήσουν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως του αν η υπαγωγή στα συστήματα αυτά είναι υποχρεωτική.»

8 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Απαγόρευση διακρίσεων», ορίζει τα ακόλουθα:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 4, εξαλείφεται κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ιδίως όσον αφορά:

α) το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων αυτών και τους όρους υπαγωγής στα συστήματα αυτά·

β) την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό τους·

[…]».

9 Το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παραδείγματα διακρίσεων», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Στις διατάξεις που αντιβαίνουν προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης περιλαμβάνονται οι διατάξεις που βασίζονται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, προκειμένου:

[…]

ε) να καθορίσουν διαφορετικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση παροχών ή να τις περιορίσουν μόνο στους εργαζομένους του ενός ή του άλλου φύλου·

[…]

ια) να προβλέψουν διαφορετικούς κανόνες ή κανόνες που ισχύουν μόνο για τους εργαζομένους συγκεκριμένου φύλου, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα στοιχεία η) και ι), όσον αφορά την εξασφάλιση ή τη διατήρηση του δικαιώματος για μεταγενέστερες παροχές όταν ο εργαζόμενος αποχωρεί από το σύστημα.»

Το ισπανικό δίκαιο

Ο LGSS

10 Το άρθρο 251 του Ley General de la Seguridad Social (γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης), όπως κωδικοποιήθηκε και εγκρίθηκε με το Real Decreto Legislativo 8/2015 (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 8/2015), της 30ής Οκτωβρίου 2015 (BOE αριθ. 261, της 31ης Οκτωβρίου 2015, σ. 103291, και διορθωτικό BOE αριθ. 36, της 11ης Φεβρουαρίου 2016, σ. 10898) (στο εξής: LGSS), το οποίο φέρει τον τίτλο «Προστατευτικά μέτρα», έχει ως εξής:

«Οι εργαζόμενοι που υπάγονται στο ειδικό καθεστώς οικιακών βοηθών δικαιούνται παροχές κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο ισχύον γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, με τις εξής παρεκκλίσεις:

[…]

d) Από τα προστατευτικά μέτρα που παρέχονται στο πλαίσιο του ειδικού καθεστώτος οικιακών βοηθών εξαιρούνται εκείνα που αφορούν την ανεργία.»

11 Το άρθρο 264 του LGSS, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προστατευόμενα πρόσωπα», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Προστατεύονται από την ανεργία, υπό την προϋπόθεση ότι καταβάλλουν εισφορές προς τούτο:

a) οι μισθωτοί που υπάγονται στο γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης·

[…]».

Το βασιλικό διάταγμα 625/1985

12 Το άρθρο 19 του Real Decreto 625/1985, por el que se desarrolla la Ley 31/1984, de 2 de agosto, de protección por desempleo (βασιλικού διατάγματος 625/1985 για την εφαρμογή του νόμου 31/1984, της 2ας Αυγούστου 1984, σχετικά με την προστασία από την ανεργία), της 2ας Απριλίου 1985 (BOE αριθ. 109, της 7ης Μαΐου 1985, σ. 12699, και διορθωτικό BOE αριθ. 134, της 5ης Ιουνίου 1985, σ. 16992), το οποίο φέρει τον τίτλο «Εισφορές», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οφείλουν να καταβάλλουν εισφορές για τον κίνδυνο της ανεργίας το σύνολο των επιχειρήσεων και των εργαζομένων που υπάγονται στο γενικό σύστημα και στα ειδικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που προσφέρουν προστασία από τον κίνδυνο αυτόν. […]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Η CJ, οικιακή βοηθός, εργάζεται για εργοδότη ο οποίος είναι φυσικό πρόσωπο. Από τον Ιανουάριο του 2011 είναι ασφαλισμένη στο ειδικό καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης που ισχύει για τους οικιακούς βοηθούς (στο εξής: ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών).

14 Στις 8 Νοεμβρίου 2019 η CJ υπέβαλε στο TGSS αίτηση καταβολής εισφορών για την προστασία από την ανεργία, προκειμένου να αποκτήσει δικαίωμα λήψης παροχών ανεργίας. Η αίτηση αυτή συνοδευόταν από τη γραπτή συγκατάθεση του εργοδότη της για την καταβολή των απαιτούμενων εισφορών.

15 Με απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2019, το TGSS απέρριψε την εν λόγω αίτηση με την αιτιολογία ότι, δεδομένου ότι η CJ ήταν ασφαλισμένη στο ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών, η δυνατότητά της να καταβάλλει εισφορές στο καθεστώς αυτό προκειμένου να τύχει προστασίας από την ανεργία αποκλειόταν ρητώς από το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε με απόφαση του TGSS της 19ης Δεκεμβρίου 2019, η οποία ελήφθη κατόπιν ιεραρχικής προσφυγής που άσκησε η CJ.

16 Στις 2 Μαρτίου 2020 η CJ άσκησε προσφυγή κατά της δεύτερης απόφασης του TGSS ενώπιον του Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (περιφερειακού διοικητικού πρωτοδικείου αριθ. 2 του Vigo, Ισπανία). Προς στήριξη της προσφυγής της, η CJ προβάλλει εν συνόψει ότι το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS εισάγει έμμεση διάκριση λόγω φύλου στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης εις βάρος των γυναικών οικιακών βοηθών, οι οποίες αποτελούν σχεδόν το σύνολο της εν λόγω ομάδας εργαζομένων.

17 Συναφώς, η CJ επισημαίνει ότι, μολονότι οι οικιακοί βοηθοί προστατεύονται έναντι κατάστασης προσωρινής ανικανότητας, εντούτοις, όταν η κατάσταση αυτή συνεχίζεται, καταλήγουν να χάνουν την εργασία τους είτε κατόπιν συμφωνίας είτε λόγω καταγγελίας της σχέσης εργασίας εκ μέρους του εργοδότη, χωρίς να προστατεύονται από την ανεργία, σε αντίθεση με τους λοιπούς μισθωτούς εργαζομένους. Δεδομένου ότι η κατάσταση των οικιακών βοηθών που έχουν χάσει την εργασία τους δεν εξομοιώνεται με εκείνη των εργαζομένων που υπάγονται στην κοινωνική ασφάλιση, ο αποκλεισμός της προστασίας έναντι της ανεργίας συνεπάγεται επίσης αδυναμία πρόσβασης των εν λόγω οικιακών βοηθών σε κάθε άλλη παροχή ή επίδομα που εξαρτάται από την απόσβεση του δικαιώματος λήψης παροχών ανεργίας. Επομένως, το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS θέτει τους οικιακούς βοηθούς σε κοινωνικά δυσχερή κατάσταση, καθώς δεν συνεπάγεται μόνον, άμεσα, την αδυναμία πρόσβασης στις παροχές ανεργίας, αλλά επίσης, έμμεσα, την αδυναμία πρόσβασης στις λοιπές μορφές κοινωνικής αρωγής.

18 Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα της εν λόγω εθνικής διάταξης με το δίκαιο της Ένωσης. Υπογραμμίζει ότι δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους της κύριας δίκης ότι η ομάδα εργαζομένων που είναι ασφαλισμένοι στο ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από γυναίκες. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, επομένως, ότι η εν λόγω εθνική διάταξη, καθόσον δεν αναγνωρίζει στις εργαζόμενες που ανήκουν στην ως άνω ομάδα τη δυνατότητα πρόσβασης στις παροχές ανεργίας, δεδομένου ότι τις εμποδίζει να καταβάλουν εισφορές για την κάλυψη του κινδύνου αυτού, συνιστά έμμεση διάκριση λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης. Ελλείψει οποιασδήποτε ρητής σχετικής αιτιολογίας, η διάκριση αυτή δεν είναι δικαιολογημένη και, ως εκ τούτου, μπορεί να απαγορευθεί βάσει των οδηγιών 79/7 και 2006/54.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο αριθ. 2 του Vigo) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν το άρθρο 4, παράγραφος 1, της [οδηγίας 79/7], το οποίο καθιερώνει την ίση μεταχείριση και απαγορεύει κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου όσον αφορά την υποχρέωση καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και το άρθρο 5, στοιχείο β′, της [οδηγίας 2006/54], το οποίο απαγορεύει ωσαύτως κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου όσον αφορά την εφαρμογή των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και τους όρους υπαγωγής σε αυτά, καθώς και την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό τους, την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτά εθνική διάταξη όπως το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS, το οποίο ορίζει ότι ["]από τα προστατευτικά μέτρα που παρέχονται στο πλαίσιο του ειδικού καθεστώτος οικιακών βοηθών εξαιρούνται εκείνα που αφορούν την ανεργία";

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ανωτέρω ερώτημα, πρέπει να θεωρηθεί η προαναφερθείσα νομική διάταξη παράδειγμα απαγορευόμενης διάκρισης, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχεία ε′ και/ή ια′, της οδηγίας [2006/54], καθόσον η επίμαχη διάταξη, ήτοι το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS, αφορά σχεδόν αποκλειστικά γυναίκες;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

20 Το TGSS και η Ισπανική Κυβέρνηση προβάλλουν ένσταση απαραδέκτου τόσο της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως όσο και των προδικαστικών ερωτημάτων που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.

21 Πρώτον, ως προς το παραδεκτό της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, υποστηρίζουν εν συνόψει ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν αφορά, στην πραγματικότητα, το προβαλλόμενο δικαίωμα καταβολής εισφορών, αλλά την αναγνώριση του δικαιώματος λήψης παροχών ανεργίας. Επομένως, αφενός, η διαφορά αυτή είναι τεχνητή υπό την έννοια ότι η CJ προσέφυγε στο αιτούν δικαστήριο στηριζόμενη σε ψευδείς λόγους. Αφετέρου, στο μέτρο που η ως άνω αναγνώριση υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών υποθέσεων, το αιτούν δικαστήριο, ως διοικητικό δικαστήριο, δεν έχει δικαιοδοσία να εκδικάσει μια τέτοια διαφορά, οπότε δεν υφίσταται καμία σχέση μεταξύ της ζητούμενης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και της επίλυσης της διαφοράς αυτής.

22 Επιπλέον, το TGSS υποστηρίζει ότι, στην περίπτωση που η εν λόγω διαφορά αφορά πράγματι την αναγνώριση δικαιώματος καταβολής εισφορών, η ερμηνεία της οδηγίας 79/7 δεν είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς, δεδομένου ότι το ζήτημα της έκτασης των προστατευτικών μέτρων του ειδικού καθεστώτος των οικιακών βοηθών διακρίνεται από το ζήτημα της χρηματοδότησης του καθεστώτος αυτού.

23 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια, όπως αυτή καθιερώνεται με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, ο εθνικός δικαστής, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς της κύριας δίκης και φέρει την ευθύνη για τη δικαστική απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί, είναι αποκλειστικά αρμόδιος να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο αν η προδικαστική απόφαση είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης όσο και αν τα ερωτήματα που υποβάλλει στο Δικαστήριο

είναι λυσιτελή. Ως εκ τούτου, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να αποφανθεί (απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 115 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

24 Επομένως, τα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 116 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

25 Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η ζητούμενη από το αιτούν δικαστήριο προδικαστική απόφαση πρέπει να είναι «αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης» στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί. Επομένως, η διαδικασία προδικαστικής αποφάσεως προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, ότι εκκρεμεί πράγματι διαφορά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, στο πλαίσιο της οποίας αυτά καλούνται να εκδώσουν απόφαση που θα λαμβάνει υπόψη την προδικαστική απόφαση (απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 117 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

26 Εν προκειμένω, κατ' αρχάς, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 15 και 18 της παρούσας απόφασης, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την απόρριψη, από το TGSS, αίτησης καταβολής εισφορών για την προστασία από τον κίνδυνο ανεργίας, με σκοπό την απόκτηση δικαιώματος λήψης των σχετικών παροχών ανεργίας. Περαιτέρω, η απόρριψη αυτή στηρίζεται στον αποκλεισμό των εν λόγω παροχών από το ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών, κατά την έννοια του άρθρου 251, στοιχείο d, του LGSS. Τέλος, ο αποκλεισμός αυτός, δεδομένου ότι εφαρμόζεται σε ομάδα εργαζομένων που αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από γυναίκες, ενδέχεται, κατά το αιτούν δικαστήριο, να συνιστά έμμεση διάκριση λόγω φύλου, η οποία απαγορεύεται από τις οδηγίες 79/7 και 2006/54.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, αφενός, τα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο δεν είναι υποθετικής φύσεως και, αφετέρου, η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης σχετίζεται με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, καθόσον η διαφορά αυτή αφορά στην πραγματικότητα την αναγνώριση του δικαιώματος λήψης παροχών ανεργίας, και είναι αναγκαία, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 25 της παρούσας απόφασης, προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να μπορέσει να εκδώσει την απόφασή του, καθόσον θα του παράσχει τη δυνατότητα να εκτιμήσει τη συμβατότητα της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικής διάταξης με το δίκαιο της Ένωσης. Συνεπώς, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

28 Το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται από το επιχείρημα της Ισπανικής Κυβέρνησης με το οποίο προβάλλεται ότι το αιτούν δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία να εκδικάσει τη διαφορά της κύριας δίκης όπως αυτή έχει ορισθεί, καθόσον η εν λόγω διαφορά υπάγεται, κατά την άποψη της ως άνω κυβέρνησης, στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών

υποθέσεων. Πράγματι, αρκεί να υπομνησθεί, συναφώς, ότι, κατά πάγια νομολογία, δεν απόκειται στο Δικαστήριο ούτε να θέσει εν αμφιβόλω την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου επί του παραδεκτού της προσφυγής ή αγωγής της κύριας δίκης, ζήτημα το οποίο, στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή, ούτε να ελέγξει αν η απόφαση περί παραπομπής ελήφθη σύμφωνα με τους εθνικούς οργανωτικούς και δικονομικούς κανόνες. Το Δικαστήριο δεσμεύεται από την απόφαση περί παραπομπής που εξέδωσε δικαστήριο κράτους μέλους εφόσον η απόφαση αυτή δεν ακυρώθηκε κατόπιν άσκησης ένδικου μέσου που ενδεχομένως προβλέπει το εθνικό δίκαιο [απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, Governo della Repubblica italiana (Καθεστώς των Ιταλών ειρηνοδικών), C-658/18, EU:C:2020:572, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

29 Όσον αφορά, δεύτερον, το παραδεκτό των προδικαστικών ερωτημάτων, η Ισπανική Κυβέρνηση, υποστηριζόμενη επί του σημείου αυτού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προβάλλει, αφενός, ότι η οδηγία 2006/54 δεν έχει εφαρμογή στο εκ του νόμου προβλεπόμενο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της Ισπανίας το οποίο διέπεται από τον LGSS. Επομένως, στο μέτρο που τα ερωτήματα αυτά αφορούν την οδηγία 2006/54, πρέπει να κριθούν απαράδεκτα.

30 Αφετέρου, η Ισπανική Κυβέρνηση καταλήγει, εμμέσως, στο συμπέρασμα ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι επίσης απαράδεκτα κατά το μέρος που αφορούν την οδηγία 79/7. Συγκεκριμένα, κατά την εν λόγω κυβέρνηση, η οδηγία αυτή δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καθιερώσουν προστασία έναντι συγκεκριμένου κινδύνου, όπως είναι ο κίνδυνος ανεργίας, πράγμα το οποίο συνεπάγεται ότι μια αίτηση καταβολής εισφορών για τον κίνδυνο αυτό προκειμένου να αποκτηθεί δικαίωμα λήψης των σχετικών παροχών, όπως είναι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

31 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν δεν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, ένσταση στηριζόμενη σε αδυναμία εφαρμογής της διάταξης αυτής στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αφορά το παραδεκτό της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, αλλά την ουσία των ερωτημάτων (απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2021, Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπόψη των όσων εκτέθηκαν στις σκέψεις 26 και 27 της παρούσας απόφασης, τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

Επί της ουσίας

33 Με τα προδικαστικά ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7 και το άρθρο 5, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/54 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική διάταξη η οποία αποκλείει τις παροχές ανεργίας από τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης που χορηγούνται στους οικιακούς βοηθούς δυνάμει συστήματος κοινωνικής ασφάλισης προβλεπόμενου εκ του νόμου.

34 Συναφώς, επισημαίνεται, προκαταρκτικώς, ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, καθώς και από το γράμμα του άρθρου 251 του LGSS, προκύπτει ότι το ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών εντάσσεται στο γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που διέπεται από τον LGSS και ότι οι οικιακοί βοηθοί δικαιούνται παροχές κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο γενικό αυτό σύστημα. Όσον

αφορά, ειδικότερα, τις παροχές ανεργίας, από το άρθρο 264, παράγραφος 1, στοιχείο a, του LGSS προκύπτει ότι όλοι οι μισθωτοί που υπάγονται στο γενικό σύστημα καλύπτονται, κατ' αρχήν, από την προστασία κατά της ανεργίας, υπό την προϋπόθεση ότι καταβάλλουν εισφορές προς τούτο.

35 Συνεπώς, δεδομένου ότι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας απόφασης, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την αναγνώριση της προστασίας των οικιακών βοηθών έναντι της ανεργίας, προστασίας από την οποία αποκλείονται βάσει του άρθρου 251, στοιχείο d, του LGSS, η διαφορά αυτή αφορά κατ' ουσίαν την έκταση του προσωπικού πεδίου εφαρμογής των παροχών ανεργίας που χορηγούνται δυνάμει του εκ του νόμου προβλεπόμενου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης της Ισπανίας.

36 Επομένως, αφενός, οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης παροχές ανεργίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 79/7 και, ως εκ τούτου, η οδηγία έχει εφαρμογή στην υπόθεση αυτή. Πράγματι, οι εν λόγω παροχές αποτελούν μέρος συστήματος που προβλέπεται εκ του νόμου για την προστασία έναντι ενός από τους απαριθμούμενους στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας κινδύνους, ήτοι του κινδύνου ανεργίας, και έχουν άμεση και πραγματική σχέση με την προστασία από τον κίνδυνο αυτό [πρβλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2021, INSS (Σύνταξη χηρείας βάσει της ελεύθερης συμβίωσης), C-244/20, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2021:854, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

37 Τούτο συνεπάγεται, αφετέρου, ότι η οδηγία 2006/54 δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης. Πράγματι, από το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ′, της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, προκύπτει ότι η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται στα εκ του νόμου προβλεπόμενα συστήματα που διέπονται από την οδηγία 79/7 [απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψη 34].

38 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των όσων εκτέθηκαν στις σκέψεις 34 έως 37 της παρούσας απόφασης, προκειμένου να δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα, πρέπει, κατ' ουσίαν, να εκτιμηθεί αν μια εθνική διάταξη, όπως το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS, ενδέχεται να εισάγει διάκριση λόγω φύλου όσον αφορά το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του εκ του νόμου προβλεπόμενου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης της Ισπανίας το οποίο εξασφαλίζει προστασία από την ανεργία, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 79/7, σε συνδυασμό με τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη και το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α′, πέμπτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής.

39 Συναφώς, επιβάλλεται εκ προοιμίου η διαπίστωση ότι μια εθνική διάταξη όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν εισάγει διάκριση βασιζόμενη άμεσα στο φύλο, δεδομένου ότι εφαρμόζεται αδιακρίτως στους εργαζομένους, άνδρες και γυναίκες, που υπάγονται στο ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών.

40 Όσον αφορά το ζήτημα αν η ίδια εθνική διάταξη εισάγει έμμεση διάκριση, υπενθυμίζεται, κατά πρώτον, ότι η έννοια αυτή πρέπει να νοηθεί, στο πλαίσιο της οδηγίας 79/7, κατά τον ίδιο τρόπο όπως και στο πλαίσιο της οδηγίας 2006/54 (αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 24). Από το δε άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της δεύτερης οδηγίας προκύπτει ότι συνιστά έμμεση διάκριση λόγω φύλου η περίπτωση στην οποία μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική

θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση πρόσωπα ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν η ως άνω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία.

41 Η ύπαρξη τέτοιας ιδιαίτερα μειονεκτικής μεταχείρισης μπορεί να διαπιστωθεί, ιδίως, εάν αποδειχθεί ότι η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική επηρεάζει δυσμενώς σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό προσώπων ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου. Εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να εκτιμήσει αν τούτο συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης (πρβλ. αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, σκέψη 38, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 25).

42 Σε περίπτωση που ο εθνικός δικαστής έχει στη διάθεσή του στατιστικά στοιχεία, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο εν λόγω δικαστής πρέπει, αφενός, να λάβει υπόψη το σύνολο των εργαζομένων που υπόκεινται στην εθνική ρύθμιση στην οποία οφείλεται η διαφορετική μεταχείριση και, αφετέρου, να συγκρίνει τα ποσοστά των εργαζομένων που θίγονται και που δεν θίγονται από την προβαλλόμενη διαφορετική μεταχείριση στο πλαίσιο του γυναικείου εργατικού δυναμικού που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ρύθμισης με τα ίδια ποσοστά στο πλαίσιο του ανδρικού εργατικού δυναμικού που εμπίπτει στο αυτό πεδίο εφαρμογής [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 26].

43 Συναφώς, εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να εκτιμήσει κατά πόσον τα στατιστικά στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του είναι αξιόπιστα και αν αυτά μπορούν να ληφθούν υπόψη, δηλαδή, ιδίως, αν δεν εκφράζουν καθαρά τυχαία ή συγκυριακά φαινόμενα και αν είναι αρκούντως σημαντικά [αποφάσεις της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 27].

44 Εν προκειμένω, όπως ανέφερε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 58 των προτάσεών του, πρέπει να ληφθούν υπόψη όχι μόνον οι ασφαλισμένοι στο ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών, αλλά και το σύνολο των εργαζομένων που υπάγονται στο γενικό ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, στο πλαίσιο του οποίου εντάσσονται οι εν λόγω ασφαλισμένοι (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 28). Πράγματι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 35 της παρούσας απόφασης, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη συμβάλλει στον καθορισμό του προσωπικού πεδίου εφαρμογής των παροχών ανεργίας που χορηγούνται δυνάμει του γενικού αυτού συστήματος.

45 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από τα στατιστικά στοιχεία που προβλήθηκαν με τις προφορικές παρατηρήσεις του TGSS προκύπτει ότι, αφενός, στις 31 Μαΐου 2021 ο αριθμός των μισθωτών που υπάγονταν στο εν λόγω γενικό σύστημα ήταν 15 872 720, εκ των οποίων 7 770 798 γυναίκες (48,96 % των μισθωτών) και 8 101 899 άνδρες (51,04 % των μισθωτών). Αφετέρου, κατά την ίδια ημερομηνία, η ομάδα μισθωτών που ήταν ασφαλισμένοι στο ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών αριθμούσε 384 175 εργαζομένους, εκ των οποίων 366 991 ήταν γυναίκες (95,53 % των ασφαλισμένων στο ειδικό αυτό καθεστώς, ήτοι 4,72 % των γυναικών μισθωτών) και 17 171 ήταν άνδρες (4,47 % των ασφαλισμένων στο ειδικό καθεστώς, ήτοι 0,21 % των ανδρών μισθωτών).

46 Επομένως, από τα στατιστικά αυτά στοιχεία προκύπτει ότι το ποσοστό των γυναικών μισθωτών οι οποίες υπάγονται στο γενικό ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και θίγονται από τη διαφορετική μεταχείριση που απορρέει από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη είναι σημαντικά μεγαλύτερο από εκείνο των ανδρών μισθωτών.

47 Συνεπώς, εάν, κατόπιν της εκτίμησης στην οποία οφείλει να προβεί, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 42 και 43 της παρούσας απόφασης, το αιτούν δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία είναι αξιόπιστα, αντιπροσωπευτικά και σημαντικά, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τις γυναίκες εργαζόμενες σε σύγκριση με τους άνδρες εργαζομένους.

48 Κατά συνέπεια, η εθνική αυτή διάταξη εισάγει έμμεση διάκριση λόγω φύλου η οποία αντιβαίνει στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7, εκτός αν δικαιολογείται από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου. Τούτο συμβαίνει εάν η ως άνω διάταξη εξυπηρετεί θεμιτό σκοπό κοινωνικής πολιτικής, είναι κατάλληλη για την επίτευξη του σκοπού αυτού και είναι αναγκαία προς τούτο, εξυπακουομένου ότι μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλη για την επίτευξη του προβαλλόμενου σκοπού μόνον εάν εξυπηρετεί πράγματι την επίτευξή του και η εφαρμογή της γίνεται κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό (πρβλ. αποφάσεις της 20ής Οκτωβρίου 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, σκέψεις 70 και 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψεις 31 και 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Ο προβαλλόμενος μη συγκρίσιμος χαρακτήρας της κατάστασης των οικιακών βοηθών σε σχέση με εκείνη των λοιπών μισθωτών που υπάγονται στο γενικό ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, τον οποίο επικαλείται η Ισπανική Κυβέρνηση για να υποστηρίξει ότι δεν υφίσταται τέτοια έμμεση διάκριση, δεν ασκεί συναφώς επιρροή.

50 Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 47 των προτάσεών του, σε αντίθεση με την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 26ης Ιουνίου 2018, MB (Αλλαγή φύλου και σύνταξη γήρατος) (C-451/16, EU:C:2018:492), την οποία επικαλείται η Ισπανική κυβέρνηση, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη δεν συνιστά άμεση διάκριση λόγω φύλου η οποία θα μπορούσε να τεθεί υπό αμφισβήτηση λόγω του ότι η κατάσταση των οικιακών βοηθών φέρεται να μην είναι συγκρίσιμη με εκείνη των λοιπών μισθωτών.

51 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την ύπαρξη αντικειμενικού δικαιολογητικού παράγοντα κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 48 της παρούσας απόφασης, υπογραμμίζεται ότι, μολονότι τελικά στο εθνικό δικαστήριο, που είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά και να ερμηνεύσει την εθνική νομοθεσία, εναπόκειται να κρίνει αν και σε ποιο βαθμό η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη είναι δικαιολογημένη λόγω ενός τέτοιου αντικειμενικού παράγοντα, το Δικαστήριο, καλούμενο στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής αποφάσεως να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμες απαντήσεις, είναι αρμόδιο να παράσχει, με βάση τη δικογραφία της υπόθεσης της κύριας δίκης και τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις που του έχουν υποβληθεί, τα στοιχεία που θα δώσουν στο εθνικό δικαστήριο τη δυνατότητα να εκδώσει την απόφασή του [αποφάσεις της 20ής Οκτωβρίου 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, σκέψη 72 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

52 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι, μολονότι τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτίμησης κατά την επιλογή των μέτρων που είναι πρόσφορα για την υλοποίηση των σκοπών της κοινωνικής πολιτικής τους και της πολιτικής τους για την απασχόληση (αποφάσεις της 20ής Οκτωβρίου 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 33), εναπόκειται, εντούτοις, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, αφού αυτό έχει θεσπίσει τον κανόνα που προβάλλεται ότι εισάγει διακρίσεις, να αποδείξει ότι ο εν λόγω κανόνας πληροί τις προϋποθέσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 48 της παρούσας απόφασης (πρβλ. αποφάσεις της 20ής Οκτωβρίου 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, σκέψη 74, και της 17ης Ιουλίου 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, σκέψη 55).

53 Εν προκειμένω, η Ισπανική Κυβέρνηση και το TGSS υποστηρίζουν, με τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις τους, ότι η απόφαση νομοθετικής πολιτικής περί αποκλεισμού των οικιακών βοηθών από την προστασία έναντι της ανεργίας συνδέεται με τις ιδιαιτερότητες του επαγγελματικού αυτού κλάδου. Συγκεκριμένα, αφενός, στον τομέα εργασίας των οικιακών βοηθών παρατηρούνται υψηλά ποσοστά απασχόλησης, χαμηλό επίπεδο προσόντων και, ως εκ τούτου, αμοιβής, καθώς και σημαντικό ποσοστό εργαζομένων οι οποίοι δεν υπάγονται στο καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης. Αφετέρου, η σχέση εργασίας των οικιακών βοηθών χαρακτηρίζεται από τη μη επαγγελματική ιδιότητα του εργοδότη τους, ο οποίος είναι επικεφαλής οικογένειας που δεν αντλεί όφελος από τη μισθωτή εργασία των εν λόγω εργαζομένων, και από το γεγονός ότι η σχέση αυτή εκτυλίσσεται στην οικογενειακή εστία, πράγμα που καθιστά δυσχερή τόσο την εξακρίβωση των προϋποθέσεων για την πρόσβαση στις παροχές ανεργίας όσο και τους ελέγχους, λόγω του απαραβίαστου της κατοικίας.

54 Στο πλαίσιο αυτό, η αύξηση του μισθολογικού κόστους και των εξόδων που θα προέκυπτε από την αύξηση των εισφορών για την κάλυψη του κινδύνου ανεργίας θα μπορούσε, κατά τους ως άνω ενδιαφερομένους, να οδηγήσει στην ελάττωση των επιπέδων απασχόλησης στον εν λόγω τομέα εργασίας, υπό τη μορφή μείωσης των νέων προσλήψεων και διακοπής σχέσεων απασχόλησης, καθώς και σε καταστάσεις παράνομης εργασίας και απάτης στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων, με αποτέλεσμα την ενδεχόμενη μείωση της προστασίας των οικιακών βοηθών. Επομένως, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη αποσκοπεί στη διασφάλιση των επιπέδων απασχόλησης και στην καταπολέμηση της παράνομης εργασίας και της απάτης στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων με σκοπό την κοινωνική προστασία των εργαζομένων.

55 Η Ισπανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι η εθνική αυτή διάταξη είναι ανάλογη προς την επίτευξη των θεμιτών σκοπών κοινωνικής πολιτικής τους οποίους επιδιώκει. Συγκεκριμένα, αφενός, με μόνη εξαίρεση τις παροχές ανεργίας, οι οικιακοί βοηθοί απολαύουν, κατ' αρχήν, όλων των παροχών που χορηγεί το γενικό ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, παρά το γεγονός ότι συνεισφέρουν λιγότερο στη χρηματοδότηση του συστήματος αυτού λόγω μειωμένων ποσοστών εισφορών. Επιπλέον, ο αποκλεισμός της προστασίας από την ανεργία αφορά κίνδυνο ο οποίος δεν είναι γενικευμένος στην εν λόγω ομάδα εργαζομένων.

56 Αφετέρου, κατά την ως άνω κυβέρνηση, ο αποκλεισμός των παροχών ανεργίας από τις παροχές που χορηγούνται δυνάμει του ειδικού καθεστώτος των οικιακών βοηθών δεν συνεπάγεται πλήρη έλλειψη προστασίας έναντι του κινδύνου ανεργίας, δεδομένου ότι έχει προβλεφθεί υπέρ των εργαζομένων αυτών ένα έκτακτο και προσωρινό επίδομα λόγω έλλειψης δραστηριότητας σε περίπτωση παύσης ή μείωσης της δραστηριότητάς τους στο πλαίσιο της υγειονομικής κρίσης που συνδέεται με την πανδημία της COVID-19.

57 Συναφώς, όσον αφορά, πρώτον, τους σκοπούς που επιδιώκει η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη, επισημαίνεται ότι οι στόχοι που συνίστανται, αφενός, στη διασφάλιση των επιπέδων απασχόλησης και στην προώθηση των προσλήψεων και, αφετέρου, στην καταπολέμηση της παράνομης εργασίας και της απάτης στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων με σκοπό την κοινωνική προστασία των εργαζομένων συνιστούν γενικούς σκοπούς της Ένωσης, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ και από το άρθρο 9 ΣΛΕΕ.

58 Επιπλέον, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 67 των προτάσεών του, οι στόχοι αυτοί έχουν αναγνωριστεί από το Δικαστήριο, αντιστοίχως, ως θεμιτός σκοπός κοινωνικής πολιτικής (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Οκτωβρίου 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, σκέψεις 64 έως 66, και της 2ας Απριλίου 2020, Comune di Gesturi, C-670/18, EU:C:2020:272, σκέψεις 36 και 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και ως επιτακτικός λόγος γενικού συμφέροντος ο οποίος δύναται να δικαιολογήσει περιορισμό της άσκησης των θεμελιωδών ελευθεριών που αναγνωρίζονται από τη Συνθήκη (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Απριλίου 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 13ης Νοεμβρίου 2018, Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

59 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι εν λόγω στόχοι μπορούν να δικαιολογήσουν διαφορετική μεταχείριση που πλήττει σαφώς περισσότερες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες όσον αφορά την πρόσβαση σε εκ του νόμου προβλεπόμενο σύστημα ασφάλισης κατά της ανεργίας (πρβλ. απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1995, Megner και Scheffel, C-444/93, EU:C:1995:442, σκέψεις 27, 28 και 32).

60 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι σκοποί που επιδιώκονται με το άρθρο 251, στοιχείο d, του LGSS είναι, κατ' αρχήν, θεμιτοί σκοποί κοινωνικής πολιτικής, ικανοί να δικαιολογήσουν την έμμεση διάκριση λόγω φύλου την οποία εισάγει η εθνική αυτή διάταξη.

61 Όσον αφορά, δεύτερον, την καταλληλότητα της εν λόγω εθνικής διάταξης για την υλοποίηση των ως άνω σκοπών, και ιδίως το ζήτημα αν η διάταξη εφαρμόζεται κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, επισημαίνεται, αφενός, ότι η προστασία των εργαζομένων μέσω συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης συνεπάγεται, ως εκ της φύσεώς της, αύξηση του κόστους που συνδέεται με τον εν λόγω συντελεστή παραγωγής, η οποία μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν την αγορά εργασίας, να επηρεάσει το επίπεδο απασχόλησης σε κάθε τομέα της αγοράς αυτής, και, αφετέρου, ότι η ίδια η ύπαρξη τέτοιων συστημάτων ενέχει τον κίνδυνο, ανεξάρτητα από τον οικείο τομέα, να γίνει δόλια χρήση της προστασίας που αυτά παρέχουν.

62 Ως εκ τούτου, για να μπορεί να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη εφαρμόζεται κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό υπό το πρίσμα των σκοπών που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 57 της παρούσας απόφασης, πρέπει να αποδειχθεί ότι η κατηγορία εργαζομένων την οποία η εν λόγω διάταξη αποκλείει από την προστασία κατά της ανεργίας διαφέρει σημαντικά από άλλες κατηγορίες εργαζομένων που δεν αποκλείονται από την προστασία αυτή.

63 Συναφώς, από τις παρατηρήσεις του TGSS και της Ισπανικής Κυβέρνησης προκύπτει ότι άλλες κατηγορίες εργαζομένων των οποίων η σχέση εργασίας εκτυλίσσεται κατ' οίκον για μη επαγγελματίες εργοδότες ή των οποίων ο τομέας εργασίας παρουσιάζει τις ίδιες ιδιαιτερότητες με τον τομέα των οικιακών βοηθών όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης, τα προσόντα και την αμοιβή, όπως είναι οι κηπουροί και οι ιδιώτες οδηγοί ή οι εργαζόμενοι στον γεωργικό τομέα και οι

εργαζόμενοι που απασχολούνται από επιχειρήσεις καθαρισμού, καλύπτονται στο σύνολό τους από την προστασία κατά της ανεργίας, τούτο δε παρά το ότι τα ποσοστά εισφορών είναι ενίοτε χαμηλότερα από εκείνα που ισχύουν για τους οικιακούς βοηθούς.

64 Επομένως, η νομοθετική επιλογή αποκλεισμού των οικιακών βοηθών από τις παροχές ανεργίας που χορηγούνται δυνάμει του γενικού ισπανικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης δεν εφαρμόζεται κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό σε σχέση με άλλες κατηγορίες εργαζομένων οι οποίες απολαύουν των ίδιων παροχών ενώ παρουσιάζουν χαρακτηριστικά και συνθήκες εργασίας ανάλογες με εκείνες που μνημονεύονται ως προς τους οικιακούς βοηθούς στη σκέψη 53 της παρούσας απόφασης και, ως εκ τούτου, ανάλογους κινδύνους όσον αφορά τη μείωση των επιπέδων απασχόλησης, την απάτη στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων και την παράνομη εργασία.

65 Επιπλέον, πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός –το οποίο δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους της κύριας δίκης– ότι η υπαγωγή στο ειδικό καθεστώς των οικιακών βοηθών γεννά, κατ' αρχήν, δικαίωμα λήψης όλων των παροχών που χορηγεί το γενικό ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αποκλειομένων των παροχών ανεργίας. Ειδικότερα, από τις παρατηρήσεις της Ισπανικής Κυβέρνησης προκύπτει ότι το καθεστώς αυτό καλύπτει, μεταξύ άλλων, τους κινδύνους που συνδέονται με τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες.

66 Καθόσον, όμως, οι λοιπές αυτές παροχές ενέχουν τους ίδιους κινδύνους απάτης στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων όπως και οι παροχές ανεργίας, το γεγονός αυτό είναι ικανό να θέσει επίσης υπό αμφισβήτηση την εσωτερική συνοχή της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικής διάταξης σε σχέση με τις εν λόγω λοιπές παροχές. Στο πλαίσιο αυτό, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει τις συνέπειες που έχει, επί της συνοχής της εθνικής διάταξης, η σταδιακή αύξηση των ισχυόντων για τους οικιακούς βοηθούς ποσοστών εισφορών, για την οποία έκανε λόγο η Ισπανική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της.

67 Υπό τις συνθήκες αυτές, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 99 των προτάσεών του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι από τα στοιχεία που προσκόμισαν η Ισπανική Κυβέρνηση και το TGSS δεν προκύπτει ότι τα μέσα που επέλεξε το οικείο κράτος μέλος είναι κατάλληλα για την επίτευξη των επιδιωκόμενων θεμιτών σκοπών κοινωνικής πολιτικής, κάτι το οποίο εναπόκειται ωστόσο στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει.

68 Εξάλλου, πρέπει να επισημανθεί, τρίτον, ότι, σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει, παρά ταύτα, ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη εξυπηρετεί θεμιτούς σκοπούς κοινωνικής πολιτικής και είναι κατάλληλη για την επίτευξη των σκοπών αυτών, οφείλει ακόμη να εξακριβώσει αν η διάταξη υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών μέτρο.

69 Στο πλαίσιο αυτό, από την απόφαση περί παραπομπής καθώς και από τις προφορικές παρατηρήσεις της CJ προκύπτει ότι ο αποκλεισμός της προστασίας κατά της ανεργίας συνεπάγεται την αδυναμία των οικιακών βοηθών να λάβουν άλλες παροχές κοινωνικής ασφάλισης τις οποίες δικαιούνται και των οποίων η χορήγηση εξαρτάται από την απόσβεση του δικαιώματος λήψης παροχών ανεργίας, όπως είναι τα επιδόματα λόγω μόνιμης ανικανότητας ή οι παροχές κοινωνικής αρωγής για τους ανέργους.

70 Δεδομένου ότι ο αποκλεισμός αυτός επιτείνει την έλλειψη κοινωνικής προστασίας των οικιακών βοηθών η οποία οδηγεί σε κοινωνικά δυσχερή κατάσταση, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη, υπό την επιφύλαξη της εξακρίβωσης από το αιτούν δικαστήριο των συνεπειών που φέρεται να έχει ο εν λόγω αποκλεισμός επί της χορήγησης άλλων κοινωνικών παροχών, δεν είναι αναγκαία για την επίτευξη των ως άνω σκοπών.

71 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία αποκλείει τις παροχές ανεργίας από τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης που χορηγούνται στους οικιακούς βοηθούς δυνάμει συστήματος κοινωνικής ασφάλισης προβλεπόμενου εκ του νόμου, εφόσον η διάταξη αυτή θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τις γυναίκες εργαζόμενες σε σχέση με τους άνδρες εργαζομένους και δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου.

Επί των δικαστικών εξόδων

72 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία αποκλείει τις παροχές ανεργίας από τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης που χορηγούνται στους οικιακούς βοηθούς δυνάμει συστήματος κοινωνικής ασφάλισης προβλεπόμενου εκ του νόμου, εφόσον η διάταξη αυτή θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τις γυναίκες εργαζόμενες σε σχέση με τους άνδρες εργαζομένους και δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου.

(υπογραφές)